

Prof. Zofia Zachwiejowa (1935 – 2022)

Prof. dr hab. Zofia Zachwiejowa jako absolwentka Akademii Medycznej w Krakowie uzyskała w roku 1958 tytuł magistra farmacji, a następnie, już jako pracownik naukowy w Zakładzie Chemii organicznej AM, obroniła doktorat (w 1967 r.) z dziedziny farmacji, zatytułowany „Badania fitochemiczne nad korzeniem cykorii podróżnika (*Cichorium intybus L.*)”. Stopień doktora habilitowanego, także z tej dziedziny, uzyskała w roku 1984 w oparciu o rozprawę pt. „Badania nad fenolokwasami pochodnymi kwasu cynamonowego”.

Funkcję kierownika Zakładu Bromatologii na Wydziale Farmaceutycznym AM w Krakowie powierzono dr hab. Zofii Zachwiejowej w dniu 1 maja 1985 r., wówczas adiunktowi w Zakładzie Chemii Organicznej tego wydziału. Kierowanie Zakładem przez doc. Zachwiejową było od początku prowadzone z myślą o rozwoju i unowocześnieniu jego działalności, zarówno dydaktycznej jak i badawczej, oraz zapewnieniu ciepłej, partnerskiej atmosfery do jej prowadzenia.

Realizując te cele, doc. Zachwiejowa opracowała - bardzo uaktualnione pod względem treści - wykłady i seminaria z kilku przedmiotów, które prowadziła dla studentów Wydziału Farmaceutycznego.

W 1987 roku dokonała zakupu pierwszego w Zakładzie (i jednego z pierwszych na Wydziale Farmaceutycznym AM) komputera typu IBM PC/XT, który umożliwił zastosowanie nowoczesnej techniki obliczeniowej do nauczania studentów zasad prawidłowego żywienia. Umiejętność pracy z młodymi ludźmi i znakomite kontakty ze studentami zaowocowały przyznaniem jej licznych nagród Rektora AM za działalność dydaktyczną. W seminariach zakładowych przez nią prowadzonych, często brali udział goście krajowi i zagraniczni, prezentując tematykę badawczą, realizowaną w ich ośrodkach.

Doc. Z. Zachwieja zreformowała także od podstaw sferę badań naukowych Zakładu. Pod jej kierunkiem Zakład zaczął rozwijać cykl prac nad wpływem zanieczyszczenia środowiska metalami ciężkimi na ich zawartość w żywności i we włosach ludzkich. Uruchomienie we wrześniu 1992 r. bardzo nowoczesnego wówczas spektrometru absorpcji atomowej otworzyło nowe możliwości badawcze Zakładu, a zakupienie pieca mikrofalowego do mineralizacji próbek pozwoliło na zorganizowanie pracowni analiz spektralnych.

W czerwcu 1996 roku, po otrzymaniu przez dr hab. Zofię Zachwiejową tytułu profesora, Zakład Bromatologii został przekształcony w samodzielną jednostkę Wydziału. Wkrótce potem, w strukturze Zakładu powołana została Pracownia Biopierwiastków. Umożliwiło to realizowanie nowych, dużych programów i zamówień badawczych, dotyczących oznaczania pierwiastków w bardzo szerokim spektrum materiałów biologicznych. Ponadto, Pracownia służyła z sukcesem klinikom i szpitalom w diagnostyce nagłych zatruc i rzadkich przypadków klinicznych a także brała udział w krajowych programach badań klinicznych.

Dorobek naukowy prof. Zachwiejowej jest bardzo bogaty i obejmuje ponad 100 publikacji naukowych i prawie 200 doniesień zjazdowych. Są to prace poświęcone głównie substancjom bioaktywnym pochodzenia roślinnego, oddziaływaniu skażeń środowiskowych na zawartość szkodliwych metali w środkach spożywczych, analizie porównawczej makro- i mikropierwiastków w różnych częściach organizmu dzieci mieszkających na terenach skażonych i czystych ekologicznie, poszukiwaniom nowych dietetycznych źródeł tych pierwiastków. Natomiast efektem studiów literaturowych była, wydana w roku 2008, pod redakcją prof. Zachwiejowej, monografia poświęcona wpływom pożywienia na działanie leków pt. „Leki i pożywienie – interakcje”.

Prof. Z. Zachwiejowa, jako uznana specjalistka w dziedzinie zagadnień związanych z żywnością i żywieniem, była członkiem dwóch Komitetów PAN („Nauki o Żywieniu Człowieka” od 1999 r., oraz „Człowiek i Środowisko”, od 2003), wielu Komisji PAN oraz

towarzystw naukowych, a także członkiem Komitetu Narodowego do Współpracy z Międzynarodową Unią Nauk Żywnościowych.

W latach 1999-2007 jako Przewodnicząca Oddziału Krakowskiego Polskiego Towarzystwa Nauk Żywnościowych, prof. Zachwiejowa nadała niezwykle zakres i tempo aktywności naukowej Towarzystwa, organizując w tym krótkim okresie kilkadziesiąt wykładów z udziałem pracowników naukowych i studentów, nie tylko macierzystej ale również innych uczelni.

Prof. Zachwiejowa bardzo dbała o naukowy rozwój pracowników Zakładu Bromatologii. Promowała ich udział w konferencjach i wyjazdy na staże naukowe do wiodących ośrodków w Polsce i w wielu krajach europejskich. Inspirowała prowadzenie badań w nowych dziedzinach. Pod Jej kierunkiem pięcioro pracowników uzyskało stopień doktora nauk farmaceutycznych.

Funkcję kierownika Zakładu prof. Zofia Zachwiejowa pełniła do czasu przejścia na emeryturę w październiku 2006 r. W następnych latach, i aż do śmierci, utrzymywała bliskie kontakty z pracownikami Zakładu, interesowała się jego rozwojem, wspierała swoją wiedzą i doświadczeniem.

Była człowiekiem zawsze wiernym swoim zasadom, bezinteresownym i życzliwym. W naszej pamięci pozostanie na zawsze autorytetem moralnym i naukowym.